

Звіт про результати наукової діяльності навчально-наукового Інституту українознавства за 2024 рік

У звітному році навчально-науковий Інститут українознавства працював у різних напрямках. Основна робота була зосереджена на укладанні хрестоматії фольклорних матеріалів Івано-Франківщини, зібраних студентами нашого університету за період 1975-1988 р. На початку року (30-31 січня 2024 р.) директорку нашого Інституту Грещук В.В. Івано-Франківським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти, зокрема Лабораторією педагогічного досвіду та етнопедагогіки було запрошено стати **головою журі II** обласного етапу XVII Міжнародного конкурсу з українознавства для учнів 8-11 класів закладів загальної середньої освіти. Міжнародний конкурс з українознавства є не тільки важливою складовою освіти, але й унікальною можливістю для молоді виявити свої таланти, розвивати інтелектуальний потенціал. Тематика конкурсних робіт юних науковців була різноплановою. Виступи конкурсантів відзначалися актуальністю проблематики та викликали жваві дискусії під час обговорення. Такі конкурси об'єднують учнівську молодь навколо українознавчих студій, стимулюють інтерес до вивчення української культури, історії та мови.

Під час нагородження переможців та призерів конкурсних робіт Валентина Василівна як голова журі подарувала усім учасникам конкурсу книги «Українознавство: документи, матеріали, раритети» з метою **популяризації наукових напрацювань** навчально-наукового Інституту українознавства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Варто зазначити, що серед учасників конкурсу було відзначено роботи тих юних дослідників, які згодом стали студентами нашого університету, зокрема Факультету філології (Нагорняк Неля).

У такий спосіб у нас налагодилася тісна співпраця із Лабораторією педагогічного досвіду та етнопедагогіки Івано-Франківського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Згодом спільними зусиллями зазначених наукових установ була організована обласна педагогічна науково-практична конференція **“Українознавство та етнопедагогіка: витоки, становлення і розвиток шкільництва на теренах Прикарпаття”** (29 травня 2024 р.), у якій працівники навчально-наукового Інституту українознавства не тільки брали участь як доповідачі, а й виступили співорганізаторами підготовки та проведення конференції.

Участь у наукових конференціях надалі залишається невід'ємною складовою діяльності співробітників нашого Інституту. Так, працівники навчально-наукового Інституту українознавства традиційно брали участь у звітній науковій конференції Прикарпатського національного університету

імені Василя Стефаника за 2023 рік. Директорка навчально-наукового Інституту українознавства Ґрещук В.В. підготувала і виголосила доповідь “Методичне забезпечення вивчення морфеміки і словотвору в закладах загальної середньої освіти” у підсекції Граматики української мови та методики викладання української мови. У цій ж підсекції із доповіддю “Методика вивчення назв осіб у романі Юрія Винничука «Танго смерті» на уроках української мови” виступила провідна фахівчиня навчально-наукового Інституту українознавства Рибчак С.В., а у підсекції Класичної української літератури із доповіддю “Концепція полемічної літератури у науковому доробку Івана Франка” – провідна фахівчиня Кузишин О.Я.

Протягом звітнього року директорка навчально-наукового Інституту українознавства Валентина Василівна Ґрещук брала участь у цілій низці Міжнародних та Всеукраїнських конференцій, зокрема: V Міжнародній науково-практичній конференції «Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки» (Київ, 16-17 травня 2024 р.), Міжнародній науковій україністичній конференції пам’яті Раїси Тростинської (Загреб, 5-6 червня 2024 р.), Всеукраїнській науковій конференції «Творчість Марка Черемшини і українська культура кінця ХІХ-початку ХХ ст.» (Івано-Франківськ, 13-14 червня 2024 р.), Восьмих міжнародних наукових читаннях пам’яті члена-кореспондента НАН України Юрія Олександровича Карпенка (Одеса, 26–27 вересня, 2024 р.), Міжнародній науковій конференції “Мови і мовознавство у ХХІ столітті: нові явища – нові завдання” до 85-ліття від дня народження доктора філологічних наук, професора, члена-кореспондента НАН України Ніни Федорівни Клименко (Київ, 22-23 жовтня, 2024р.), Всеукраїнській науковій конференції «Професор Василь Добош в історії Ужгородської мовознавчої школи (до 100-річчя з дня народження вченого)» (Ужгород, 25-26 жовтня, 2024 р.), Міжнародній науковій конференції «Актуальні проблеми синтаксису: сучасний стан і перспективи дослідження», присвяченої 75-річчю від дня народження професора Ніни Гуйванюк. (Чернівці, 14-15 листопада, 2024 р.).

Співробітниками нашого Інституту підготовлено та опубліковано низку наукових статей, зокрема:

1. Ґрещук В., Ґрещук В. З невичерпних джерел: Інститут українознавства ПНУ крізь призму часу. *Прикарпатський вісник Наукового товариства імені Шевченка. Слово.* 2024. № 19(71). С. 17-26. (виставити на сайт ННІУ та кафедри).
<https://drive.google.com/file/d/1DQYrol-RVtUOzwGmJsYgBSLJiMM0pIt6/view?usp=sharing>

2. Грещук В., Грещук В. Гуцульська лінгвальна картина світу крізь призму мови оповідання Марка Черемшини «Карби». *Рідне слово в етнокультурному вимірі* / ред. кол. : Віра Котович (гол. ред.) та ін. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2024. Вип. 9. С.15-21 DOI <https://doi.org/10.24919/2518-1602.2024.9.2>
3. Грещук В., Грещук В. Інновації в лексикографічному опрацюванні онімної лексики. *Записки з українського мовознавства* : збірник наукових праць / Одеський національний університет імені І.І. Мечникова. Одеса, 2024. № 31. С. 16–25. DOI: <https://doi.org/10.18524/2414-0627.2024.31.309393>
4. Грещук В. Формування етнокультурної компетентності здобувачів освіти засобами поетичного тексту. *Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки*: зб. тез Міжнародної науково-практичної конференції, 16 травня 2024 р. Київ : Грамота, 2024. С. 51-54
https://drive.google.com/file/d/1cADf9RGKqxAUUsABynZNOfcruXV_b5Itd/view?usp=sharing
5. Грещук В.В. Патріотичне виховання молоді на поетичних текстах про війну. *Українознавство та етнопедagogіка: витоки, становлення та розвиток шкільництва на теренах Прикарпаття: матеріали обласної педагогічної науково-практичної конференції / авторка ідеї та упорядниці Л. Максим'як*. Івано-Франківськ : Івано-Франківський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти; Навчально-науковий інститут українознавства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Науково-дослідний інститут українознавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2024. С. 27-32.
https://www.ippo.if.ua/images/stories/Osvitjanske_slovo/zbirnyk_konf.docx.pdf
6. Грещук В., Грещук В. Професор Н.В. Гуйванюк як дослідниця буковинських говірок. *Актуальні проблеми синтаксису: сучасний стан і перспективи дослідження*: матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 75-річчю від дня народження професора Ніни Гуйванюк / за ред. С.Т. Шабат-Савки. Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2024. С.80-82
7. Грещук В.В., Грещук В.В. Сполучники у словнику «Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові». *Граматичний портрет української мови у XXI сторіччі*: збірник наукових доповідей учасників Міжнародної наукової конференції на пошану доктора філологічних наук, професора Городенської Катерини Григорівни. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2024. С.61-63
8. Грещук В., Грещук В. Лінгвальний вимір війни в мілітарній прозі Марка Черемшини”. *Прикарпатський вісник наукового товариства імені Шевченка. Слово*. Івано-Франківськ. 2024.№20 (74). С.109-119.
9. Грещук В., Грещук В. Мовна картина світу гуцулів крізь призму художньої мови. Когут. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія Філологія. На пошану Василя Добоша, доктора філологічних наук, професора (до

100-річчя з дня народження). Ужгород: ПП Данило С.І. 2024. Вип. 2(52). С. 51-55

10. Рибчак С.В. Методика вивчення назв осіб у романі Ю. Винничука “Танго смерті”. *Освітнянське слово*. 2024. 27 лютого, №3-4. С.4-5.
11. Рибчак С.В. Українознавство та етнопедагогіка як складові національно-патріотичного виховання в НУШ. *Українознавство та етнопедагогіка: витоки, становлення та розвиток шкільництва на теренах Прикарпаття: матеріали обласної педагогічної науково-практичної конференції / авторка ідеї та упорядниця Л. Максим'як*. Івано-Франківськ : Івано-Франківський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти; Навчально-науковий інститут українознавства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Науково-дослідний інститут українознавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2024. С. 32-36.
https://www.ippo.if.ua/images/stories/Osvitjanske_slovo/zbirnyk_konf.docx.pdf
12. Кузишин О.Я. Українознавчі аспекти та педагогічний потенціал наукових надбань Степана Пушика. *Українознавство та етнопедагогіка: витоки, становлення та розвиток шкільництва на теренах Прикарпаття: матеріали обласної педагогічної науково-практичної конференції / авторка ідеї та упорядниця Л. Максим'як*. Івано-Франківськ : Івано-Франківський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти; Навчально-науковий інститут українознавства Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Науково-дослідний інститут українознавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2024. С. 107-111.
https://www.ippo.if.ua/images/stories/Osvitjanske_slovo/zbirnyk_konf.docx.pdf

У 2024 році робота співробітників навчально-наукового Інституту українознавства була зосереджена ще й на розробці **Методичних рекомендацій до проведення уроків з української мови у закладах загальної середньої освіти** (Лексика і Фразеологія; Морфологія; Будова слова та Словотвір; Фонетика, Орфографія, Орфоєпія; Стилїстика та культура мовлення; Синтаксис і Пунктуація). Цього року опубліковано першу частину Методичних рекомендацій до проведення уроків з української мови у закладах загальної середньої освіти «Будова слова та Словотвір» (Грещук В. Методичні рекомендації до проведення уроків з української мови (Будова слова. Словотвір) для студентів Факультету філології спеціальностей “035 Філологія 035.01 Українська мова та література”, “014 Середня освіта 014.01 Українська мова та література”. Івано-Франківськ : НАІР, 2024. 88 с.) , а матеріали наступних двох частин «Лексика та фразеологія» і «Фонетика. Орфографія. Орфоєпія» підготовлені до друку.

У цьому році також підготовлено до друку матеріали:

1. Грещук В., Грещук В. “Словник «Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові» – модель створення аналогічних лексикографічних

праць інших мов” (подано до друку, за матеріалами доповіді на Міжнародній науковій україністичній конференції пам’яті Раїси Тростинської).

2. Грещук В., Грещук В. Можливості та лінгвістична перспектива словника «Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові» (подано до друку, за матеріалами доповіді на Міжнародній науковій конференції “Мови і мовознавство у XXI столітті: нові явища – нові завдання” до 85-ліття від дня народження доктора філологічних наук, професора, члена-кореспондента НАН України Ніни Федорівни Клименко).

Упродовж звітнього року навчально-науковий Інститут українознавства активно **співпрацював з навчально-виробничою лабораторією виховної та психолого-педагогічної роботи** Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Так, у рамках внутрішньоуніверситетської співпраці директорка ННІУ Грещук В.В. виступила 07.03.2024 р. на навчально-методичному семінарі заступників із навчально-виховної роботи, кураторів 1-х курсів, аспірантів, магістрантів усіх навчальних підрозділів університету у розрізі теми «Воєнна тематика в поезії та інших жанрах мистецтва» із доповіддю “Збірка поезій “Ми зустрінемося там, де не буде війни” – поетична зброя у боротьбі з ворогом”, а 07.11.2024 р. на такому ж навчально-методичному семінарі заступників із навчально-виховної роботи, кураторів 1-х курсів, аспірантів, магістрантів усіх навчальних підрозділів університету, який був присвячений темі «Поетичний текст як фактор посилення національно-патріотичного виховання за умов війни» Валентина Василівна виступила із доповіддю “Патріотичне виховання здобувачів загальної середньої та вищої освіти засобами поетичного тексту” .

Уже добре налагоджені у нас зв’язки із Навчально-науковим інститутом української філології та журналістики **Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка**. У цьому році на запрошення завідувачки кафедри української мови Беркещук Інни Степанівни до Дня писемності та мови Валентина Василівна прочитала гостьову лекцію «Патріотичне виховання здобувачів загальної середньої та вищої освіти засобами поетичного тексту», на яку завітали здобувачі вищої освіти та науково-педагогічні працівники Навчально-наукового інституту української філології та журналістики Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, а також всі охочі. Під час доповіді Валентина Василівна зацентувала увагу на патріотичному вихованні засобами поетичного тексту, а також продемонструвала використання різноманітних стилістичних засобів на матеріалі своїх поезій.

Звітний рік відзначився також тісною **співпрацею з редакцією газети «Освітнянське слово»**. На сторінках газети №3-4 (27 лютого 2024 р.) опубліковані поезії про мову "Пишаюся тобою", "Співаю мовою своїх батьків",

"Ти, мово, наш тил і фронт" директорки навчально-наукового Інституту українознавства Грещук Валентини Василівни. У цьому ж випуску опублікована стаття провідної фахівчині навчально-наукового Інституту українознавства Рибчак Соломії "Методика вивчення назв осіб у романі Ю. Винничука "Танго смерті". У випуску №1-2 (29 січня 2024 р.) газети "Освітянське слово" оприлюднена інформація про обласний етап XVII Міжнародного конкурсу з українознавства для учнів 8-11 класів закладів загальної середньої освіти.

Навчально-науковий Інститут українознавства радо долучається до **організації культурно-просвітницьких заходів**. 22 лютого 2024 року провідні фахівчині навчально-наукового Інституту українознавства взяли участь у поетичному набаті "Маленька книжка у великій перемозі", який відбувався у читальному залі центральної бібліотеки міста Івано-Франківська. Провідні фахівчині декламували поезії директорки навчально-наукового Інституту українознавства "Намалюй мені сонце у мирному синьому небі" та "Як тобі там, сину України?".

15 жовтня 2024 р. разом із керівництвом Івано-Франківської обласної універсальної бібліотеки співробітники нашого Інституту та студенти Факультету філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника долучилися до акції в рамках Всеукраїнського туру "Вишиванка-оберіг для воїна". Акція ініційована Інною Іванюк – дружиною полеглого Героя, освітянкою, директоркою Тернопільського правового ліцею №2. Географія міст, де сорочки вишивали та прикрашали, досить широка: Бахмут, Кривий Ріг, Київ, Луцьк, Чернівці та інші міста України. Місто Івано-Франківськ – 20 локація, яка отримала унікальну колекцію вишиванок. Колекцію доповнила двадцята вишиванка з Івано-Франківська, яка стане оберегом для воїна Романа Червака, фото якого розміщене на обкладинці поетичної збірки Валентини Грещук "Ми зустрінемося там, де не буде війни...".

Цього року Валентина Василівна двічі була запрошена на радіо "Дзвони" і взяла участь у програмах (19.03.2024р. – програма "Наші гості", а 01.11.2024 р. – програма "Криниця слова"). Розмова була присвячена актуальним подіям сьогодення: Україні та українознавству, майбутній Перемозі над ворогом, зв'язі наших воїнів-захисників, мовному питанню, нашим традиціям та історії, етнопедagogіці, зацентровано було увагу Валентиною Василівною на XVII Міжнародному конкурсі з українознавства для учнів 8-11 класів ЗЗСО, а також на своїй участі у Міжнародних та Всеукраїнських конференціях, де вона мала можливість презентувати свої наукові розвідки. Валентина Василівна декламувала поезії зі своєї збірки "Ми зустрінемося там, де не буде війни..." та нові поетичні тексти, які готує до друку у новій збірці.

Важливим сегментом роботи навчально-наукового Інституту українознавства є **профорієнтаційна робота**. Під керівництвом В.В. Грещук за участі працівників навчально-наукового Інституту українознавства та студентів

Факультету філології були проведені зустрічі зі здобувачами загальної середньої освіти у таких закладах: Ліцеї №2, Ліцеї №5, Ліцеї №7, Ліцеї №22 Івано-Франківської міської ради, Чорнопотоківському ліцеї Делятинської селищної ради, Великобичківському ЗЗСО I-III ступенів №2 Великобичківської селищної ради, Боршівському ЗЗСО I-II ступенів Перемишлянської міської ради, Незвиському ліцеї Городенківської міської ради, Манявському ліцеї Солотвинської селищної ради.

Активну участь директорка бере ще й у навчально-виховному процесі закладів загальної середньої освіти, оскільки є керівником виробничої навчально-виховної педагогічної практики. Цьогоріч вона була головою вищезгаданого конкурсу з українознавства, а також **членом журі** III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з української мови і літератури у 2023/2024 навчальному році та XXV Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика у 2024-2025 навчальному році.

Під керівництвом директорки Інституту активно ведеться і **науково-дослідна робота студентів**. У звітному році була успішно захищена магістерська робота Перевалової О. *“Функціонування синтаксичних конструкцій зі звертаннями у поетичному тексті (на матеріалі творів Тараса Шевченка і Максима Рильського)”*, бакалаврські роботи – Гутник С. «Методика викладання стилів мови у закладах загальної середньої освіти та їх вплив на формування культурної ідентичності української молоді» та Ріпей Н. «Формування культури мовлення на уроках української мови у закладах загальної середньої освіти». Зараз над магістерськими роботами працюють Рабська М., Керман В., Кенчан В., а над бакалаврськими Гавриш Н., Ворохта О., Геник М., Кушнірчук В., Данів Ю., Фединяк В., Ярема М.

Варто також зазначити, що працівники навчально-наукового Інституту українознавства регулярно проходять курси на онлайн-платформах (Prometeus, Edera, Coursera, Udemy та інших) і підвищують свою професійну кваліфікацію.

Всю нашу роботу ми активно відображаємо на сайті нашого Інституту (<https://nniu.pnu.edu.ua/>) та на персональних сторінках у соцмережах.